

Pozycja taksonomiczna i zróżnicowanie geograficzne

Juniperus drupacea Labill. (Cupressaceae)

Juniperus drupacea występuje we wschodniej części Śródziemnomorza w Grecji, w południowej Turcji, w Syrii i Libanie. Tworzy tam stożkowe drzewa (czasem krzewy) dochodzące do 10-15 m wysokości, a pień osiąga średnicę 1-2 m. W Grecji odnotowano okazy o wysokości ponad 23 m, a w Turcji nawet ponad 40 m. Są to zazwyczaj drzewa rozdzielnopłciowe, bardzo rzadko wykazują charakter obupłciowy. Igły są wiecznie zielone, szerokie, twarde, ostro zakończone i osiągają 5-25 mm długości, ułożone są na gałązkach okółkowo po trzy. *Juniperus drupacea* ma bardzo duże szyszkojagody. Są one kuliste bądź jajowate; ich średnica dochodzi do 20-25 mm, a długość do 20-27 mm. Wyróżnia go to spośród innych gatunków jałowca. Szyszkojagody są trzykrotne i mają od 6 do 9 łusek ustawionych międzyległe w okółkach. Nasiona występują w liczbie 3 i są zrosnięte okrywami nasiennymi, tworząc „pestkę”. Mikrostrombyle wykształcają się w stożkowatych szyszkach, po 5-25, są żółte i mają od 3 do 4 mm długości. Pylenie następuje wczesną wiosną. W nowoczesnych florach oraz pracach systematycznych gatunek jest włączany do sekcji *Caryocedrus* (ze względu na zrosnięcie się trzech nasion w „pestkę” oraz to, że strobile męskie produkowane są w szyszkach) lub do sekcji *Juniperus* (= *Oxycedrus*), razem z *J. oxycedrus*, *J. communis* (ze względu na to, że zrosnięcie nasion ma charakter wtórny).

Celem badań było zweryfikowanie hipotezy, że europejskie populacje *Juniperus drupacea* z Peloponezu są genetycznie różne od populacji azjatyckich z Anatolii i gór Libanu. Ponadto celem było: określenie zróżnicowania *J. drupacea* w obrębie naturalnego zasięgu na Półwyspie Peloponeskim i w południowo-zachodniej Azji, porównawcza analiza biometryczna *J. drupacea* i *J. oxycedrus*, porównawcza analiza genetyczna *J. drupacea* i *J. oxycedrus* oraz uściślenie pozycji taksonomicznej *J. drupacea*

Analizom poddano 12 populacji *Juniperus drupacea*, trzy populacje *Juniperus oxycedrus* subsp. *macrocarpa* z Hiszpanii, Włoch i Turcji oraz dwie populacje *Juniperus oxycedrus* subsp. *oxycedrus* z Turcji i Grecji. Do morfologicznych analiz w obrębie

J. drupacea użyto 26 cech igieł, szyszkojagód i „pestek”. Analizy genetyczne oparto na 3 loci mikrosatelitarnych: Jc032, Jc037 i Jc035, które zaprojektowane zostały dla

J. communis.

Zarówno morfologiczne, jak i genetyczne wyniki ukazują geograficzne zróżnicowanie w obrębie *J. drupacea*. Populacje z Peloponezu charakteryzują się niewielkim zróżnicowaniem, co najprawdopodobniej spowodowała izolacja przestrzenna populacji. Różnice pomiędzy greckimi, tureckimi i libańskimi populacjami *J. drupacea* wyrażają się przede wszystkim w różnych wymiarach szyszkojagód i „pestek” oraz odrębnej strukturze genetycznej w badanych rejonach mikrosatelitarnych.

Analizy porównawcze pomiędzy *J. drupacea* a dwoma podgatunkami *J. oxycedrus* ukazują znaczące różnice pomiędzy nimi. *Juniperus oxycedrus* subsp. *macrocarpa* wykazuje charakter pośredni pomiędzy *J. drupacea* a *J. oxycedrus* subsp. *oxycedrus*. Duże różnice morfologiczne i genetyczne pomiędzy *J. drupacea* a *Juniperus oxycedrus* subsp. *oxycedrus* i *J. oxycedrus* subsp. *macrocarpa* zdają się potwierdzać słuszność utrzymania odrębnej sekcji *Caryocedrus* dla *J. drupacea*.